

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky,
Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Uplatňovanie NŠ FG verzia 1.2 v rámci primárneho vzdelávania–ISCED 1
V školskom roku 2019/2020 postupujú podľa verzie 1.2 prvý, druhý, tretí a
štvrtý ročník.

Tematické okruhy finančnej gramotnosti -1. STUPEŇ ZŠ

Národný štandard finančnej gramotnosti – verzia 1.2 , platný od 1.9.2017 (Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 9. marca 2017 pod číslom 20171053/10961:12-10E0 s účinnosťou od 1. septembra 2017 začínajúc prvým ročníkom.), je usporiadaný do šiestich tém. Poradie tém nie je určené. Jednotlivé témy sú rozpísané do čiastkových kompetencií. Tieto čiastkové kompetencie sú popísané na úrovniach, pričom na týchto úrovniach sú opísané poznatky, zručnosti a skúsenosti, ktoré by mali byť žiaci schopní preukázať.

Prvá úroveň je určená pre žiakov prvého stupňa základnej školy.

1. Finančná zodpovednosť spotrebiteľov

Celková kompetencia

Používanie spoľahlivých informácií a uplatňovanie rozhodovacích procesov v osobných financiách.

Čiastková kompetencia 1: Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť jednoduché príklady, ako sa môžu osobné informácie/údaje dostať k nepovolánym osobám. Opísať možné dôsledky prezradenia vybraných osobných informácií.

Čiastková kompetencia 2: Stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v rôznych typoch obchodov (napr. elektronické, kamenné). Jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov.

Čiastková kompetencia 4: Posúdiť význam boja proti korupcii, podvodu, ochrany proti praniu špinavých peňazí.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Navrhnuť spôsoby riešenia finančných situácií, v ktorých sa stretne s klamstvom, podvodom, nečestným správaním.

2. Plánovanie, príjem a práca

Celková kompetencia

Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať, čo sú osobné príjmy človeka.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Roztriediť príjmy do domácnosti a výdavky na domácnosť.

3. Rozhodovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia

Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze.

Vymedziť situácie, kedy si človek predmety nakupuje a kedy si ich požičiava.

Čiastková kompetencia 2: Prijímať finančné rozhodnutia so zvažovaním alternatív a ich dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti. Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.

Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednosti rozhodovaní o nákupe.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Porovnať ceny rovnakého alebo podobného výrobku a/alebo služby v dvoch rôznych obchodoch. Uplatniť zodpovedné rozhodovanie pri nákupe, primerane veku.

Čiastková kompetencia 4: Opísať používanie rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať, za čo všetko sa v domácnosti platí.

Vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma peňazí).

4. Úver a dlh

Celková kompetencia

Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Zdôvodniť voľbu nákupu tovaru alebo služby alebo požičania si predmetu.

Čiastková kompetencia 2: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch úverov poskytovaných spotrebiteľom.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť, že peniaze sa dajú požiť vo finančných inštitúciách.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

5. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia

Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Opísať, ako a prečo človek môže sporiť.

6. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia

Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti. Vysvetliť podstatu rizika a jeho typy.

Čiastková kompetencia 2: Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a komerčným poistením.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť, prečo a kedy sa ľudia potrebujú poistiť.

Na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

Formy uplatňovania finančnej gramotnosti

Finančná gramotnosť ako integrovaná súčasť školských vzdelávacích programov pre primárne vzdelávanie – ISCED 1

Výchovno-vzdelávací proces na prvom stupni základnej školy je spravidla realizovaný jedným vyučujúcim. Implementácia finančnej gramotnosti je preto jednoduchšia, je možné realizovať blokové vyučovanie i samostatné aktivity v rámci učebných predmetov.

1. Finančná zodpovednosť spotrebiteľov

- prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia - význam peňazí, priority tovaru
- slovo re-KLAM-a - nie všetko, čo sa v nej uvádza je pravda
- kontrolovať osobné údaje a informácie - kľúč od domu, cenné veci v dome...
- urobiť zoznam želaní a potrieb a určiť poradie dôležitosti
- urobiť zoznam základných životných potrieb a premyslieť ich finančnú náročnosť (môžem si kúpiť len to, na čo mám peniaze)

Využitie v predmete: Matematika, SJL, Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina, Náboženská výchova, Etická výchova

2. Plánovanie, príjem a práca

- štúdium je prvým predpokladom pre získanie zamestnania
- vysvetliť na jednoduchom príklade vzťah človeka a rodiny k peniazom
- vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny
- opísať príklady základných životných potrieb
- opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka

Využitie v predmete: SJL, Cudzí jazyk, Prírodoveda, Triednická hodina, Etická výchova

3. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

- vysvetliť žiakom zmysel sporenia: mať záujem si niečo kúpiť alebo si tvoriť stabilnú finančnú rezervu /šetrenie do pokladničiek a pod./
- vlastné peniaze (vreckové) - ako s nimi hospodáriť, čo si za ne môžem kúpiť, vytýčiť si cieľ, (napr. školský výlet, bicykel a pod.)
- urobiť a viesť si osobný rozpočet: príjem - výdavky (príjem = drobná práca v domácnosti,

môže to byť súčasťou vreckového)
<ul style="list-style-type: none"> • hra na obchod - čo si môžem kúpiť
<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť žiakovi systém cenových relácií v rôznych obchodoch a nasmerovať ich na zodpovedné rozhodovanie pri nákupe (čokoláda v Tesco stojí 1 euro, tá istá čokoláda v Lidli stojí 0,80 centov, zvážiť si možné použitie vzniknutého finančného rozdielu)
<ul style="list-style-type: none"> • opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia. (elektrika, plyn, voda, odpad, potraviny)
<ul style="list-style-type: none"> • charitatívne organizácie - ako môžem pomôcť, význam, upozorniť na podvodníkov
<ul style="list-style-type: none"> • vedieť porovnať cestovanie z finančného hľadiska, vedieť si kúpiť cestovný lístok
<ul style="list-style-type: none"> • naučiť sa, ako možno ušetriť peniaze: požičiavanie kníh v knižnici vyhľadávanie informácií na internete posielanie e-mailov
<ul style="list-style-type: none"> • vedieť vyrobiť darček pre blízkeho a tak ušetriť peniaze
<i>Využitie v predmete: Matematika, SJL, Cudzí jazyk, Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina, Etická výchova, Pracovné vyučovanie, Výtvarná výchova</i>

4. Úver a dlh
<ul style="list-style-type: none"> • opísať situácie, kedy si človek peniaze/ predmety nakupuje a kedy si ich požičiava, popísať dôsledky oboch možností
<ul style="list-style-type: none"> • požičiavanie osobných vecí spolužiakom, dôveryhodnosť človeka, ako reagovať v prípade nezodpovedného človeka, čo sa môže stať pri požičiavaní
<ul style="list-style-type: none"> • požičiavanie kníh z knižnice - po prečítaní vrátiť v termíne a nepoškodenú
<i>Využitie v predmete: SJL, Cudzí jazyk, Triednická hodina, Etická výchova, Náboženská výchova</i>

5. Sporenie a investovanie
<ul style="list-style-type: none"> • banka, akú úlohu plní
<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť žiakovi zmysel sporenia: mať záujem si niečo kúpiť alebo si tvoriť stabilnú finančnú rezervu /šetrenie do pokladničiek a pod./

Využitie v predmete: Triednická hodina, Etická výchova, Náboženská výchova

6. Riadenie rizika a poistenie

- vysvetliť pojem riziko na úrovni nedbanlivého narábania s peniazmi / zadĺženie sa v dôsledku väčších výdavkov ako príjmov, vreckové na týždeň miniem za dva dni a požičiam si od kamaráta/
- poistenie a jeho význam v prípade výletu alebo exkurzie

Využitie v predmete: Triednická hodina, Matematika

Uplatnenie finančnej gramotnosti na prvom stupni ZŠ /primárne vzdelávanie/:

1. ročník

Matematika – Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 20

Etická výchova – Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch, Pozitívne hodnotenie iných, Naša rodina

Prvouka – Vodné zdroje

2. ročník

Slovenský jazyk a literatúra – Prosba – želanie, Tvorba otázok – žiadosť o informáciu, rozhovor

Matematika – Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100

Prvouka – Povolania

Etická výchova – Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch, Iniciatíva, Naša trieda

3. ročník

Slovenský jazyk a literatúra – Reklama, Vyjadrenie vlastnej túžby, Inzerát, Porekadlo, Príslovie, Ľudové rozprávky

Matematika – Násobenie a delenie v obore násobilky, Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Vlastiveda – Moja obec, miestna krajina

Pracovné vyučovanie – Tvorivé využitie technických materiálov, Stravovanie a príprava pokrmov

Výtvarná výchova – Reliéf (mince) Etická výchova – Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch, Riešenie konfliktov – výchova k zmierlivosti, Pomoc, darovanie, delenie sa

4. ročník

Slovenský jazyk a literatúra – Diskusia, Názor

Matematika – Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 10 000, Násobenie a

delenie 10 prirodzených čísel, Riešenie aplikačných úloh a úloh
rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Vlastiveda – Slovensko

Pracovné vyučovanie – Človek a práca, Základy konštruovania (zdroje elektrickej
energie)

Výtvarná výchova – Podnety rôznych oblastí poznávania sveta

Etická výchova – Reálne a zobrazené vzory, Rozvoj tvorivosti a iniciatívy, Náš región
– naša vlasť

Informatika – Komunikácia a spolupráca – vyhľadávanie na webe, Informačná
spoločnosť – legálnosť používania